

LIBRIS | We know
TIBERIU BUZDUGAN
doctor în Psihologie

AVERTISMENTELE ADOLESCENȚEI

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, R.A.

CUPRINS

Prefață.....	5
Adolescența.....	9
Cap. 1. „Modelul”, un loc aparte în aventura adolescenței.....	10
Cap. 2. Controversata adolescență	14
Cap. 3. Legități ale structurării personalității adolescentului.....	18
Cap. 4. Adolescența, fragment pe spirala devenirii	21
Cap. 5. „Prisme” ... către adolescență.....	23
Cap. 6. Criza sau pseudocriza adolescenței	25
Modificările biologice.....	25
Dezvoltarea conștiinței de sine	26
Declanșarea preocupărilor de autoeducare	29
Puseul dezvoltării psihice.....	30
Ambiguitatea statusului.....	30
Cap. 7. Succesiuni în dinamica adolescenței	33
Cap. 8. Cu privire la motivația pentru liceu a adolescentului.....	44
Cap. 9. Particularități ale adaptării elevului-adolescent la mediul școlar liceal.....	47
Cap. 10. Note particulare în dinamica personalității adolescentului de liceu	53
Autocunoașterea	54

Autoeducarea	55
Blocaje psihologice.....	56
Cap. 11. Surse potențiale ale blocajelor psihologice	
resimțite de către liceeni.....	62
Deficiențe manageriale la nivelul structurilor superioare	62
Deficiențe manageriale la nivelul conducerii liceului.....	63
Proiectarea nerealistă și neștiințifică a acțiunilor instructiv-educative.....	66
Deficiențe de comunicare.....	67
Erori pedagogice	68
Condițiile psihoigienice și ergonomice neadevate.....	69
„Handicapurile” individuale	70
„Noutățile” specifice liceului	71
Eșecul repetat.....	72
Tentațiile „sociale”	73
Gând de final	74
Bibliografie.....	78

CAPITOLUL 1

„MODELUL”, UN LOC APARTE ÎN AVENTURA ADOLESCENȚEI

Suntem obișnuiți cu existența liceelor și a liceenilor în peisajul învățământului. Suntem obișnuiți cu bunele și cu relele adolescenților.

Poate că ne-am obișnuit chiar prea mult, uitând adesea de ceea ce am putea numi „avertismentele” adolescenței.

Uităm, de exemplu, că adolescența cuprinde ani de vâltoare, când adultul începe să se întrevadă în copil, când se pun aproape dureros întrebările cheie ale viitorului, când „forfota” intelectuală și cea emoțională sunt fără precedent!

Este bine știut că principala problemă a adolescenței o constituie dezvoltarea conștiinței de sine, că *acestei perioade de vârstă îi sunt proprii numeroase bulversări psihice și comportamentale, precum și dorința stridentă de independență!*

Într-un asemenea context, dacă vrem să avem pretenția că, în munca educativă, cooperăm cu modul dinamic în care elevii își structurează personalitatea, se impune categoric să ne adaptăm la **particularitățile de vârstă ale „partenerului”, precum și la „vremea” pe care o trăim.**

Mai mult decât atât, dacă dorim ca „oferta” noastră educativă să aibă priză, este necesar să o facem cât mai atrăgătoare.

Una dintre pârghiile educative foarte eficiente, prin concretețea și prin acțiunea sa implicită, dar extrem de profundă, este **„oferta” de modele „vii”.**

În aparență, este un lucru facil, chiar comod, să te oferi ca „model”. Printr-o analiză mai profundă ne dăm seama că nu este deloc așa. Acest demers presupune un permanent și obositor autocontrol, presupune autoobservare și autocenzură fără pauză.

Elevii nu trebuie să remarce niciodată, la educatori, oboseală sau plictiseală, nu trebuie să-i simtă nepregătiți, stângaci sau grăbiți în ceea ce întreprind.

Iată deci uriașa povară de responsabilitate pe care trebuie s-o poarte, asupra lor, educatorii.

Cu siguranță, ne este mai comod să utilizăm doar **modalitățile educației explicite**, făcând paradă de experiența proprie de „mai vârstnici”. Dar, în contextul conținutului contradictoriu al vârstei adolescenței, orice greșeală în acest demers poate genera marele risc ca influențele de acest tip să fie respinse.

Să nu uităm că aceasta este perioada în care *elevii-adolescenți încearcă să se delimiteze de adulți însă, involuntar sau voluntar - dar în secret, totuși se modelează după ei!*

Pentru adolescenți, **valorile** de orice natură nu se reduc la niste teorii „trâmbițate” de către adulți, ci ele **sunt personificate în modele umane** cu care se străduiesc să semene, chiar dacă nu recunosc acest lucru.

În completarea efectului benefic al „modelelor” din familie, sau, în cazul unor elevi, în lipsa acestuia, „modelul” educatorului dă elevilor un **simțământ de echilibru și de securitate**, le oferă o lecție ilustrată de existență umană și profesională.

Educația realizată prin intermediul „modelului” este, prin efecte, foarte puternică și profundă și aceasta se datorează faptului că avem de-a face cu un **reglaj realizat preponderent pe bază afectivă.**

Poate avem uneori impresia că nu suntem eficienți decât atunci când, într-o manieră explicită, le inoculăm adolescenților o anume „filosofie” de viață, scăpând din vedere faptul că este posibil ca, printr-o asemenea manieră educativă, să le umplem mintea cu și mai multe „de ce”-uri.

Și prin modelul „viu” adolescentul poate fi ajutat să viseze util, să-și proiecteze idealuri, să se autoeduce, poate fi ajutat să scape măcar de o parte din căutările și temerile inerente vârstei!

Educația prin modele este una de acompaniament, implicită dar profundă și mult mai lesne acceptată de către adolescenți.

Această manieră de educație, când „modelele” sunt într-adevăr „MODELE”, este extrem de necesară și benefică pentru structurarea unor personalități armonioase, **„modelul” reprezentând pentru adolescent un suport de siguranță și de speranță în aventura existenței.**

CAPITOLUL 2

CONTROVERSATA ADOLESCENȚĂ

Studiul unor importante lucrări de specialitate relevă evoluția extrem de contradictorie a conceptului „adolescență”, precum și diferențele înregistrate în privința **atitudinii societăților**, în diversele etape istorice, față de acest stadiu de viață.

Adolescența a fost fie descoperită și recunoscută, fie dizolvată în stadiile anterioare, a fost fie ignorată, fie adusă în centrul atenției, atribuindu-i-se o semnificație copleșitoare. (Cf. Nicolae Radu, 1995)

*Apreciez că în modul în care este tratată
ADOLESCENȚA stă „codat” viitorul societății!*

Controversele nu au ocolit nici problema etapizării cursului vieții și deci **așezarea adolescenței pe un anume segment de vârstă.**

Așa cum există anumite reperi biologice ce impun anumite cadre, există și unele reperi sociale.

De aceea, cursul vieții variază, în cea mai mare măsură, odată cu schimbarea socială și cu succesiunea diferitelor generații. Nu există, din acest punct de vedere, un model pur, care să aibă valabilitate generală pentru toate timpurile și pentru toate societățile.

Există astfel, o dimensiune structurală a vârstelor (stratificarea societății în funcție de vârstă, într-o perioadă dată), o dimensiune istorică (variabilitatea acestei stratificări în cursul timpului), o dimensiune culturală (normele, valorile, atitudinile și conduitele asociate) etc.

Sorin Rădulescu, 1994

Am considerat intervalul, cuprins între 14 și 18/20 de ani, drept ETAPA ADOLESCENȚEI.

De asemenea, fiecare societate și fiecare etapă istorică au avut și au propriile concepții și atitudini în raport cu toate etapele de vârstă, au avut și au propriile **prejudecăți și convingeri** cu privire la fiecare dintre ele.